

Persoonlijke getuigenis van een scholier

Er is mij gevraagd om hier een persoonlijke getuigenis te brengen. Over hoe ik de school beleef, en hier heb ik dan al een eerste puntje: ik beleef de school, ik zit daar, ik let op, en de school gaat zijn gangetje; dit klinkt nogal passief, en dat is het dan ook. Daarom vind ik, en vele scholieren met mij, het “tof” dat we nu ook eens gehoord worden, misschien kunnen we dan samen school maken.

Maar er moet iets uitgelegd worden. Goed, waar het eigenlijk allemaal om te doen is, en dit is iets aan de hand waarvan ik een beeld, mijn beeld, van het hele onderwijsgebeuren beter aan jullie kan uitleggen, is samen te vatten in 2 woorden. 2 woorden die op zich misschien weinig inhoud hebben, maar die, samen gebruikt als toelichting, toch heel wat verklaren. Deze woorden zijn “vuile toiletten”.

Als een scholier dagelijks met dit probleem geconfronteerd wordt, vindt hij dit niet leuk. Wat doet die scholier dan? Eerst zal hij het tolereren, maar door erover met vrienden te praten, en te ontdekken dat zij dit probleem ook hebben, besluit onze scholier tot actie over te gaan. Hij brengt dit probleem naar voor bij zijn leerlingenraad. Deze, aangemoedigd door de steun van de andere scholieren, kaart het aan bij leerkrachten, en uiteindelijk bij de directie. Helaas stopt in mijn geval hier het verhaaltje, dit is dan ook een anticlimax.

“Waarom?”, hoop ik dat sommigen van jullie zich afvragen. Waarom moet deze arme scholier geplaagd blijven door deze vuile toiletten? Een probleem dat dus verder gaat dan enkel een beetje ongemak, een onderzoek heeft bijvoorbeeld aangetoond dat vooral meisjes last krijgen van een blaasontsteking, omdat ze niet op deze onhygiënische schooltoiletten willen gaan. En wie kan ze hiervoor ongelijk geven? Maar wat krijg je dan te horen na je opmerking? Wel simpel eigenlijk: het is onze eigen schuld. Natuurlijk heeft deze man gelijk, de leerkrachten hebben hun eigen toiletten om vuil te maken, maar in de ettelijke jaren dat ik in mijn school, in dat gebouw, les volg, zijn die toiletten nog nooit proper geweest. Dan verschuift de schuld plots, niet meer naar onderen, maar naar boven. Brussel doet dit, Brussel doet dat. Al de besparingen, sommigen onder jullie zullen het voorbeeld wel kennen dat ze plots voor elke vaste kracht van het onderhoudspersoneel die vertrekt, een halve “contractuelen” terugkrijgen.

Met als gevolg dat het personeel met de helft slinkt, wat dus ook betekent dat de oppervlakte dat deze mensen moeten schoonmaken effectief verdubbeld. Na deze uitleg, volgt dan onherroepelijk de opmerking, want of je nu over de schooltoiletten, de leerlingenraad, of gelijk wat komt praten, krijg je deze opmerking: hoe het nu loopt in onderwijs, kan ik niets doen.

Er zijn problemen, de directie heeft allerlei problemen, en moet rekening houden met andere knelpunten dan de leerkrachten, die op hun buurt weer andere accenten leggen dan het personeel, of de scholieren. De enige manier om dan een werkbare consensus te bekomen die voor iedereen leefbaar is, is overleg.

Daarom is het goed dat deze Rondetafelconferentie er is. Er moet voldoende aandacht zijn voor Onderwijs, en blijktbaar is dat nu ook zo in de Vlaamse regering; en zo moet het ook. Het is belangrijk dat de diverse actoren, de betrokken partijen, samen gebracht worden; dat deze impuls komt. De impuls tot participeren. Iedereen is het hiermee eens, mijn leerkrachten, de directie, wijzelf, het personeel, de lokale gemeenschap én zo blijkt: Vlaanderen als geheel. Waar er wel problemen rond zijn, is “Hoe?” Elke scholier die met een superidee op de proppen komt, loopt het risico dat hij om zijn oren geslagen wordt met Koninklijke besluiten, decreten, circulaires, schoolbegrotingsverslagen en weet ik veel wat nog aan technische termen. Maar hier kan je niet rond. Het zal zelden voorkomen, dat bij

een echt open discussie, alle deelnemers over dezelfde kennis, dezelfde expertise beschikken. Maar dit mag geen reden zijn om niet deel te nemen, en nog minder een reden om deze vorm van samenwerken als minderwaardig te beschouwen.

Alle actoren moeten dus niet alleen de kans krijgen om zich uit te spreken, en mee te beslissen over wat hen aanbelangt, maar ze moeten ook de nodige ondersteuning en vorming krijgen. Voor wie deze ondersteuning en vorming zeker belangrijk is, zijn de kansarme gezinnen. Deze worden nog steeds bekeken als maar halfwaardige partners in het onderwijsgebeuren, alsof zij geen mening zouden hebben over hun eigen onderwijssysteem. Een belangrijk stuk aan deze ondersteuning is informatie, naar en van iedereen.

Een voordeel van het feit dat niet iedereen over dezelfde ervaring beschikt, is dat deze onervarenheid meestal gecombineerd wordt met een frisse kijk op het schoolgebeuren, en dus ook een zeer waardevolle input is. En deze frisse kijk, daar hopen we op, op deze conferentie. Iedereen vindt dus dat participatie nuttig is, ik neem aan dat de andere sprekers dit niet zullen ontkennen. Waar we wel rekening mee moeten houden, en dat merk je in een leerlingenraad ook, dat niet iedereen zich geroepen voelt om deel te nemen. Maar de anderen moeten het recht hebben op, en de kans krijgen om te participeren. Participatie die dan echt "samen school maken" wordt, als er rekening gehouden wordt met de mening van de verschillende deelnemers; het is dan ook frustrerend om nog steeds vuile toiletten te hebben.

Maar nu we weer bij de toiletten aanbeland zijn: stel nu dat er besloten wordt dat de accommodatie niet meer gaat, ze is te donker, onhygiënisch, enz...en dat er nieuwe nodig zijn. Van waar komt dan dit geld? Scholen die het niet breed hebben zullen hier zeker problemen mee hebben. En ik denk hierbij aan mijn school. De laatstejaars, waar ik bij hoor, verkochten koffiekoeken, waarvan de opbrengst in de kas ging, waarmee we de 100-dagen show gingen financieren. Dit is ons verboden, door wie weten we nog steeds niet, dit is dan ook een foutje in informatie, men wil het ons gewoon niet zeggen. Het reden was dat doordat wij koffiekoeken verkochten, ging de opbrengst van de drank- en snoepautomaat zo achteruit dat de school met hun begroting in de rode cijfers kwam. Het ging zelfs verder, er werd ons verteld dat onze koeken zo lekker waren, dat de scholieren zelfs niet meer op school bleven eten.

Zever, natuurlijk waren onze koeken lekker, maar iedereen op mijn school weet dat sinds de schoolkeukens geen personeel meer hebben, en sinds dat er met catering gewerkt moet worden, dat de kwaliteit van die maaltijden beneden pijl is. Een leerkracht gaf zelfs de commentaar: "Da is ni mè te vreetn", de betekenis zal niet moeilijk te achterhalen zijn. Maar deze middagmaaltijden brachten geld op dat kon gebruikt worden om gaten in de begroting te dekken. Nu die wegvalt, was het eigenlijk een kwestie van concurrentie tussen de school en zijn leerlingen over de broodnodige inkomsten. De school heeft, natuurlijk, gewonnen. Maar ergens kan men hen dit niet kwalijk nemen, de school moet gerund worden, en hier hoort geld bij. De moraal van het verhaal: geld, meer geld, veel; anderen winden er meer doekjes om, maar dit is wel een basisboodschap.

Maar met deze commentaren zit ik steeds op het schoolniveau, over de klas zal ik aan de hand van een paar opmerkingen van medescholieren het een en ander duidelijk maken. Neem nu een doordeweekse les wiskunde, en het mag over gelijk wat gaan. Ik vraag me af welke leerkracht er nog nooit antwoord heeft moeten geven op de vraag: "Maar, waarom heb je dat nu nodig?", ik heb die vraag al gesteld, en elke leerling zal het zich wel eens afgevraagd hebben. Maar het antwoord dat je krijgt is meestal: "Je zal dat wel zien". Als dit de bedoeling heeft om onze interesse te wekken, niet dus hé. Toon ons dan liever wat het uiteindelijk moet worden, dat we weten waar we naartoe werken. Degenen die de formules hebben uitgevonden, zullen er wel een bepaald nut voor gehad hebben zeker. Maak het ons

duidelijk dat er dingen zijn die we niet weten, maar kom niet af met “later”. Om het cru te stellen, voor het merendeel is er enkel een “nu”.

Een ander vak, is dan bijvoorbeeld economie. Alles wat je daar leert, is zeer praktisch toe te passen...buiten de school. Maar binnen de muren van de school is dit pure theorie, urenlang, uiteindelijk ben je blij dat je buiten bent, dat je er ook daadwerkelijk iets mee kan doen.

Maar dit kan toch de bedoeling niet zijn? Zo creëer je een eiland, de school, de enige plaats waar je met theoretische stellingen zit. Ik geloof dat het een Scandinavische scholier was die zei: “Een mens leert zijn hele leven lang, maar soms is de school de plaats waar men dit kan stoppen”.

Er kan hier toch eenvoudig een mouw aan gepast worden. Contacten met verenigingen, NGO's, bedrijven. En wat levert dit op? Praktijk! De bedoeling is dat we de gang van zaken leren kennen, dat we de logica en de principes begrijpen. Hoe kan je dit dan beter doen, dan door te werken met hedendaagse beslissingen van een NGO, waarom doen ze dat? De vraag, en aanbodcurves, met al de mogelijke conclusies, de nationale inkomens en de totale effectieve vraag. In de theorie zien we deze, ja goed, een na een, ze passeren allemaal de revue. Maar zit er ergens iets praktisch tussen? De eigenlijke grafieken van een bedrijf, met een woordje uitleg misschien van een van hun medewerkers, de werkelijk gevolgen, waar ze mee rekening hebben moeten houden. Het zou precies dezelfde stof zijn, maar uit die theoretische context gesleurd en hop, de realiteit in. Ik heb wat fantasie, maar ik kan mij geen bedrijfssituaties inbeelden, daarvoor heb je mensen van het veld nodig.

Sommige mensen rekenen dit tot de pedagogische vrijheid van de leerkracht, maar hier kruipt heel wat werk in, en het enkel en alleen op de schouders van die mensen schuiven. Een scholier kan hier ook aan meehelpen en de opvolging doen, ouders in een dergelijk bedrijf kunnen een contact leggen, de leerkracht kan het geheel ondersteunen inzake kennis en een externe kan duiding komen geven. Naar zo een les economie zal ik graag gaan. Maar ik wil niet naar een les zonder interactie, naar een les waar je enkel luistert. De slogan “Eerst leren we lopen, dan leren we spreken; en op het moment dat we op school komen wordt er ons gezegd: zit en zwijg”, mag niet langer opgaan.

Kortom, iedereen op zich kan iets doen voor de school, maar het is pas als we samen rond de tafel gaan zitten, samen voorstellen uitwerken, samen kunnen beslissen waar we naar toe willen, samenwerken en samen school maken dat we er als een geheel op vooruit zullen gaan.

Participeer er op los de komende maanden, want we hebben heel wat tijd in te halen.